

Bekreft og utvikle det barnet sier

Når du bruker barnets egne ord og legger til nye, hjelper du barnet med å utvikle språket sitt. Hvis barnet sier «nam-nam», kan du si: «Ja, det er mat, og nå skal vi spise.» At barnet ditt sier *tatt* i stedet for katt, er ikke uvanlig i denne alderen. Ikke rett på barnet, men bruk selv ordet *katt* slik at barnet hører hvordan det skal uttales.

Knytt opp mot barnets egen verden

Det er lettere å lære noe nytt hvis du relaterer det til noe som allerede er kjent for barnet. Hvis dere ser et bilde av et par bukser, kan du peke på barnets egne bukser og si: «Du har også bukser, akkurat som barnet i boka.»

Se på bilder, les og snakk sammen

Barnet har nå glede av mange forskjellige bøker som dere kan snakke om sammen. Still åpne spørsmål om det som skjer i bøkene, og knytt det opp mot barnets erfaringer: «Hva tror du ...? Husker du ...?»

Snakk morsmålet ditt

Snakk, syng og les på morsmålet ditt. De fleste barn i verden lever i flerspråklige miljøer, og det er bare en fordel å vokse opp med mer enn ett språk.

Fra rundt 3 år

Litt om barnets språk fra treårsalderen

- Mange barn forstår nå flere hundre ord. De setter sammen ord til setninger og begynner å føre korte samtaler.
- Barnet stiller mange spørsmål og begynner å forstå hvordan man bruker ordene, og at man kan leke med dem.
- Barnet ditt begynner å fortelle om ting som det har vært med på, og liker å lytte når du forteller.

Oppdag bokstaver og ord

I førskolealderen er mange barn nysgjerrige på bokstaver og ord. Les og pek på skilt og emballasje når barnet ditt viser at det er interessert. Oppdag også tegn og symboler i omgivelsene sammen, og snakk om hva de betyr.

Forklar nye ord

Bruk gjerne nye ord for det som skjer, og det dere ser i hverdagen. Forklar ord som barnet ikke forstår: «Havet er en slags sjø, bare mye større.» Eller: «Når vi går ned til stranden, bader vi i havet.»

Sett i gang samtaler

Snakk om det som har hendt gjennom dagen. Følg opp noe du har hørt eller sett at barnet har gjort i barnehagen, og inviter barnet til å fortelle mer.

De fleste treåringer uttaler ikke alle ord slik som vi voksne gjør. Når du hører et ord som lyder annerledes, kan du si det med riktig uttale. Så vil også barnet si det riktig etter hvert.

Les sammen

Gjør det til en vane å lese litt hver dag. Mange barn har en favorittbok som de vil ha lest om og om igjen. Billedbøkene kan nå inneholde litt mer kompliserte fortellinger, men det er fortsatt viktig at dere snakker sammen om tekst og bilder.

Inviter til samtale om hva boka handler om, og oppmuntre barnet til å stille spørsmål underveis. Når barnet spør, ta en pause, lytt, og snakk sammen.

Husk at leken er barnets måte å lære ting på. Så lek, syng, fortell og les sammen. Rim, regler og sang er morsomt. Å lese bøker er den beste måten å lære nye ord!

Snakk morsmålet ditt

Snakk, syng og les på morsmålet ditt. De fleste barn i verden lever i flerspråklige miljøer, og det er bare en fordel å vokse opp med mer enn ett språk.

Barnets språk

SÅMEDIGGI
SAMETINGET

BOKSTART

Foreningen
!les

Finn ut mer

- Les mer på www.sametinget.no/lesformeg
- Hvis du er urolig for språkutviklingen til barnet, kan du ta kontakt med helsestasjonen. Du kan også snakke om barnets språkutvikling med de ansatte i barnehagen.

Fra rundt 6 mnd

Litt om barnets språk fra seksmånedersalderen

- Barnet ditt har mye å oppdage i verden! Se hva barnet ser på, og sett ord på det. Oppdag alt spennende, stort og smått, sammen!
- Allerede nå samtaler barnet ditt med deg gjennom ansiktsuttrykk, lyd og bevegelser. Snart vil barnet også begynne å pludre med lyder som likner på ord, så som *da-da* og *ta-ta*.
- Barnet ditt begynner etter hvert å forstå uttrykk som se og ord som *mamma* og *pappa*.
- Barnet ditt elsker å snakke med deg, leke titt-tei og være med på enkle bevegelsesleker som «Lille Petter Edderkopp» og «Bake kake søte».

Snakk om alt

Snakk med barnet ditt om alt som skjer, og som fanger barnets interesse. Snakk om maten, klærne, hva dere ser, og hva barnet gjør. Lytt aktivt til barnet slik at barnet får lyst til å fortsette samtalen. Ta deg god tid!

Gjenta og varier

Gjenta barnets lyder, og foreslå ord som likner slik at lydene får betydning. Slik lærer barnet hva ord betyr. Vent til barnet svarer med lyder eller bevegelser før du fortsetter. På denne måte lærer barnet å samtale.

Lek med språket

Syng sanger, rams opp rim og regler, og lek sangleker. Bruk fingre og tær, pip og brum og tøys! På biblioteket finner du bøker, sang og musikk som du kan låne med hjem.

Bruk pekebøker – mange ganger

Pek og snakk om bildene. I starten er interessen kortvarig, men etter hvert kan barnet holde oppmerksomheten i en lengre periode. Følg med på

hva barnet interesserer seg for og følg opp dette. Etter hvert kan du si mer og mer om hvert bilde. Fortsett så lenge barnet viser interesse.

Snakk morsmålet ditt

Snakk, syng og les på morsmålet ditt. De fleste barn i verden lever i flerspråklige miljøer, og det er bare en fordel å vokse opp med mer enn ett språk.

Fra rundt 1 år

Litt om barnets språk fra ettårsalderen

- Barnet bruker gester og lyder når det vil fortelle deg noe.
- De første ordene handler om her og nå, som *ball*, *bamse* og *se*.
- Barnet forstår flere ord enn det kan uttrykke, men trenger hjelp til å tolke og kommentere.

Følg barnets interesse

Du kan bruke alt dere ser og gjør i hverdagen, til å utvikle barnets språk. Sett ord på det barnet legger merke til akkurat nå. Når barnet sier *dæ* og peker på en katt, kan du svare: «Ja, det er en katt. Liker du katten?» Husk å vente til barnet svarer.

Vær oppmerksom og lyttende

Når du gir barnet oppmerksomhet og viser at du lytter, merker barnet at du synes budskapet er viktig, enten det sier et ord, peker eller på annet vis formidler noe til deg. Når du svarer, lærer du også barnet å samtale.

Lek med språket

Syng sanger, rams opp rim og regler, og lek sangleker. Bruk fingre og tær, pip og brum og tøys!

Finn på og fortell

Fortell hva bamsen til barnet gjør, eller hvor bussen utenfor er på vei. Snakk om bilder av slekt og venner. Barnet trenger å høre nye ord flere ganger, i ulike sammenhenger.

Les enkle billedbøker

Nå kan dere begynne å bruke billedbøker. I starten kikker dere på bildene og peker sammen. I første omgang er det enklest at du forteller selv, men etter hvert kan barnet lytte til teksten i boka. På biblioteket får du tips om bøker du kan låne med hjem.

Snakk morsmålet ditt

Snakk, syng og les på morsmålet ditt. De fleste barn i verden lever i flerspråklige miljøer, og det er bare en fordel å vokse opp med mer enn ett språk.

Fra rundt 18 mnd

Litt om barnets språk fra 18-månedersalderen

- Mange barn i denne alderen forstår rundt 200 hverdagsord.
- Barnet bruker selv en del ord, men ordene kan ha forskjellig betydning i ulike sammenhenger.
- Noen barn begynner å sette sammen ord til setninger, for eksempel *mamma bil* eller *vovve der*.

Snakk mye med hverandre

Snakk om hva dere gjør i ulike situasjoner. Fortell barnet hva som skjer, og sett ord på det dere gjør. Lytt nøye til hva barnet sier. Gi barnet ditt god tid.